

Únos.

I. Pojem.

Zločinu veřejného násilí únosem dopouští se

1. ten, kdo porušuje právo osoby unesené tím, že osobu ženskou (provdanou nebo svobodnou, zletilou nebo nezletilou), byť i byla oddána prostituci (rozh. kas. soudu sb. č. 934), v konečném úmyslu směřujícím ke sňatku nebo smilstvu proti vůli její násilím nebo lstí unesl, t. j. připravil ji na místo, kdež jsouc vyrvána ze svého ochranného místa, jest podrobena moci únoscově nebo toho, kým unesení se stalo;

2. ten, kdo porušuje práva třetí osoby tím, že osobu ženskou provdanou manželi, dítě rodičům, poručenice (nikoli též opatrovance, rozh. kas. soudu ze dne 9. listopadu 1889 sb. č. 1309) poručníkovi neb opatrovateli lstí nebo násilím odvedl, ať jest dosaženo konečného úmyslu, účelu počínání v obou uvedených případech čili nic (§ 96 tr. z.). Nerozhodno jest, svolí-li ve případě druhém unesená osoba k únosu nebo nikoliv; také svolíc nebo spoluúčinkujíc, nestává se spoluvinnicí zločinu únosu (rozh. kas. soudu ze dne 15. dubna 1884 sb. č. 630). Lstí v druhém případě, spáchán-li únos se svolením unesené, jest rozuměti netoliko úskočné provedení únosu, nýbrž lest jest tu již tenkrát, bylo-li unesení skutečně za zády manželovými, rodičů atd. (rozh. kas. soudu ze dne 9. prosince 1881 sb. č. 383, naproti rozh. kas. soudu ze dne 28. prosince 1883, sb. č. 683, podle kteréhož při unesení dítěte skutková povaha předpokládá nějakou pozitivní činnost, kterou jest dobrovolné vzdání dítěte přivoděno nebo překážka v cestu se tomu stavící odstraněna).

II. Trest únosu jest rozdílný podle toho, spáchán-li únos s vůlí nebo proti vůli unesené osoby podle toho, překročila-li unesená osoba již věk 14 let čili ne. Je-li unesené osobě již 14 roků a svolí-li k únosu, tu jest trest těžký žalář od 6 měsíců až do jednoho roku. Nečítá-li unesená, osoba ještě 14 let a stal-li se únos proti vůli unesené osoby, tu jest trest těžký žalář od 5 do 10 roků podle míry užitých prostředků a zamýšleného nebo nastalého zla (§ 97 tr. z.). Táž ustanovení obsahuje také voj. tr. z. v §§ 374, 375 a tr. z. pro Bosnu a Herc. §§ 171, 172.

III. Osnova nového zákona trestního.

Dle nejnovější osnovy dopustí se zločinu únosu, kdo se zmocní osoby ženské v úmyslu směřujícím ke smilstvu proti její vůli lstí, hrozbou nebo násilím a ji odvede nebo ve své moci podrží a jest ho potrestati káznicí od 1 do 10 let nebo vězením od 1 do 5 let. Avšak byl-li únos spáchán, aby unesená byla přinucena ke sňatku, tresce se jakožto přečin vězením od 1 měsíce až do 5 let. Též nastane v tomto případě stihání jen k návrhu a lhůta k podání návrhu nepočne dříve než tím dnem, kterého unesená na svobodu jest propuštěna (§ 241). Přestupku únosu jest dle § 242 také ten vinen, kdo nezletilou neprovdanou osobu ženskou, která dokonala 14. rok věku svého, s její vůlí jejím rodičům nebo tomu, pod jehož zákonnou ochranou se nalézá, odejme, by ji k smilstvu nebo sňatku přiměl a bude vězením od 1 dne až do 5 let potrestán. Stihání nastane jen k návrhu. Oženil-li se však únosce s unesenou, lze jej stihati pro zločin nebo přečin únosu jenom, když sňatek byl prohlášen neplatným. Lhůta k podání návrhu počíná v tomto případě teprve okamžikem, kdy oprávněný k návrhu nabyl vědomosti o prohlášení manželství za neplatné (§ 243). Nikoli únosu, avšak zvláštního deliktu proti osobní svobodě dopouští se

ten, kdo nezletilou osobu lstí, hrozbou neb násilím neb osobu na duchu chorou jejím rodičům nebo tomu odejme, pod jehož zákonnou ochranou se nalézá. Pachatel potrestá se pro přečin vězením od 1 měsíce až do 5 let, stalo-li se však jednání v úmyslu, aby osoby se užilo k žebrání nebo k ziskuchtivým neb nemravným účelům, pro zločin kázní od 1 do 10 let nebo vězením od 1 do 5 let. Také lze nalézt, že odsouzený může dán býti pod policejní dohled (§ 240).

Úpadek viz Konkurs, Nároky věřitelů konkursních a Podstata konkursní.

Úpadek zaviněný (crida).

I. Zločin podvodného úpadku (podvodné kridy, jak se v praxi soudní nazývá) jest dle § 199 lit. f) tr. z. druhem zločinu podvodu (viz čl. Podvod), jehož skutková povaha, předpokládajíc úmysl škodu způsobiti, v tom spočívá, že

- a) se někdo marnotratností uvrhne v insolventci, neb
- b) úskoky snaží se úvěr prodloužiti, neb
- c) uváděním smyšlených věřitelů neb jinak podvodným srozuměním neb ukrytím části jmění svého zkrucuje pravý stav podstaty.

Skutková podstata nevyžaduje však, by byl formálně uvalen konkurs na jmění dlužníkovu, stačí insolvence jeho (rozh. kas. s. ze dne 19. října 1889 sb. č. 1273). Výraz »podstata« neoznačuje tudíž nic jiného než jmění neb stav jmění plynoucí ze srovnání aktiv a passiv, jehož dlužník užití má ku splnění svých právních závazků (rozh. kas. s. ze dne 15. září 1885 sb. č. 815). Co se týče trestání t. z. podvodného úpadku, viz čl. Podvod.

II. Přečinu zaviněného úpadku dopouští se každý (ať osoba fysická, spolek atd., rozh. kas. s. ze dne 26. února 1881 sb. č. 318), kdo upadne v konkurs (t. j. v insolventci, byť i bez formálního vyhlášení konkursu; rozh. kas. s. ze dne 14. října 1882 sb. č. 487, ze dne 11. listopadu 1885 č. 841) a buď

- a) prokázati nemůže, že mu jen pro nehody a bez jeho viny není možné, by své věřitele uspokojil, neb
- b) když svou vinou přílišná vydání činil, neb
- c) když v době, kdy passiva aktiva již převyšovala (a on si toho vědom byl, rozh. kas. s. ze dne 10. května 1880 sb. č. 256) ihned konkurs soudu neohlásil, nýbrž nové dluhy dělal (t. j. nové dlužní poměry zakládal), platy konal (byť i jen jeden), do zástavy dával nebo zjišťoval (§ 486 al. 1 tr. z.). Samozřejmě platí tento předpis též pro kupce ve smyslu obchodního práva (rozh. kas. s. ze dne 17. dubna 1886 sb. č. 912), jež jsou insolventními; avšak nehledě k tomuto předpisu, uvádí zákon celou řadu případů, kde se kupec dopouští přečinu bez ohledu na souvislost s nastalou insolventcí a bez ohledu na to, je-li zde vylíčená povšechná povaha skutková (rozh. kas. s. ze dne 22. listopadu 1876 sb. č. 133). Případy ty jsou:

- a) když kupec, který upadl v insolventci, uvázal se v obchod již zadlužený aneb, pokud k výkonu obchodního oprávnění třeba dle zákonů obchodních jistého obchodního fondu, když uvázal se v obchod, nemaje fondu takového a oklamal tedy úřad ohledně pravé podstaty svého jmění;
- b) když již jednou v konkurs upadl a povolení k opětovnému provozování svého obchodu, pokud jest toto dle předpisů o výkonu obchodních